BOFIT-blogi

Tullikorotukset uhkaavat jo valtaosaa Kiinan ja Yhdysvaltojen välisestä kaupasta

Kiinan talous | 28.08.2018 | Eeva Kerola

KIRJOITTAJA

Eeva Kerola
Vanhempi ekonomisti

Erinäisillä kaupan esteillä voi olla hyvin arvaamattomia seurauksia. Suurimpana syynä siihen ovat nykyajan monimutkaiset tuotantoketjut.

Uusimmat tuontitullikorotukset Yhdysvaltojen ja Kiinan välisessä kauppakiistassa astuivat voimaan 23.8. Tähän mennessä tehdyt toimet nostavat tulleja 25 prosenttiyksiköllä tuontituotteiden osalta, joiden arvo viime vuoden kahdenvälisestä kaupasta oli yhteensä 100 miljardia dollaria. Lisäksi uhan alla ovat vielä 260 miljardin dollarin tuontitoimitukset.

Kiinan koko viime vuoden tavaravienti oli reilut 2200 miljardia dollaria. Suhteutettuna maan kokonaistuotantoon tavaravienti oli 18 % BKT:stä. Siitä viidennes, noin 500 miljardia dollaria, suuntautui Yhdysvaltoihin. Vastaavasti Yhdysvaltojen tavaravienti viime vuonna oli noin 1500 miljardia dollaria, mikä on 8 % maan bkt:stä. Tästä vajaa kymmenesosa oli vientiä Kiinan markkinoille. Kokonaisuudessaan Kiinan tavaraviennin koko suhteessa maan BKT:hen on pienentynyt huomattavasti vuosien saatossa. Vuosina 2006–2007 Kiinan vienti oli 35 % suhteessa BKT:hen ja vaihtotaseen ylijäämä 10 % bkt:stä. Viime vuosina erityisesti palvelukaupan alijäämä on laskenut vaihtotaseen ylijäämää ja se on enää noin prosentti BKT:stä. Sen lisäksi nettoviennin kontribuutio BKT:n kasvuun on viime vuosina ollut hyvin pieni.

Kuvio 1.

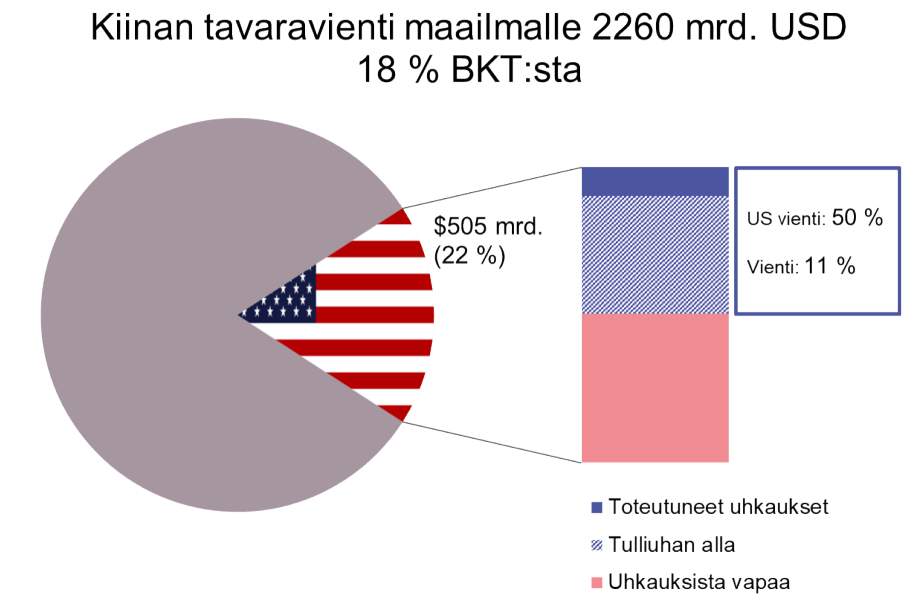

Lähteet: Macrobond ja BOFIT.

27.8.2018
eurojatalous.fi

Kuvio 2.

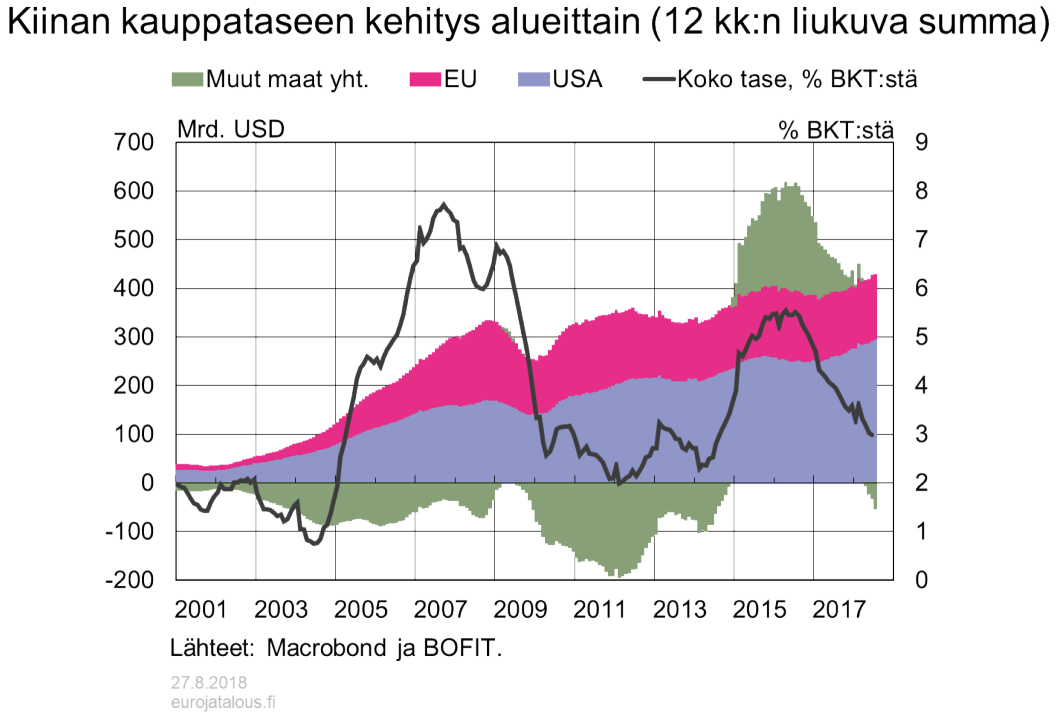

Lähteet: Macrobond ja BOFIT.

27.8.2018
eurojatalous.fi

Tällä hetkellä molempien maiden voimassa olevat tuontitullien korotukset koskevat 50 miljardin

dollarin arvosta tuontia. Yhdysvalloissa on lisäksi prosessissa jo seuraava erä kiinalaistuontia, vuosituontiarvoltaan 200 miljardia dollaria, joiden osalta julkinen kuuleminen päättyy syyskuun 5. päivä. Jos tämän erän osalta 25 prosenttiyksikön korotus myöhemmin syyskuussa astuu voimaan, Kiina on luvannut vastata asettamalla 5–25 prosenttiyksikön tullikorotukset koskemaan 60 miljardin dollarin arvosta yhdysvaltalaistuontia. Tehtyjen toimien ja tullikorotusuhan alla on siten jo puolet Kiinan viennistä Yhdysvaltoihin, mikä on 11 % Kiinan koko tavaraviennistä. Kiinan uhkaamat tuontitullikorotukset koskevat vastaavasti Yhdysvaltojen Kiinan-viennistä jo 80 prosenttia, mikä on 7 % Yhdysvaltojen kokonaistavaraviennistä.

Yhdysvaltojen tuontitullikorotukset on kohdistettu etenkin Kiinan protektionistista teollisuuspolitiikkaa vastaan, ja tuotelistoilla on teknologiatuotteita, ajoneuvoja, koneita, laitteita ja komponentteja. Toimet iskevät myös ulkomaalaisiin, Kiinassa toimiviin yrityksiin, joita on teknologiatoimialalla ja etenkin viennissä suhteellisen suuri osuus. Esimerkiksi tietokone- ja elektroniikkaviennistä vain 10 % on arvioiden mukaan kiinalaisomisteisten yritysten vientiä. Kiinan vastatoimet on kohdistettu erityisesti istuvan presidentin kannattajakuntaa kohtaan ja tullikorotukset ovat iskeneet etenkin Yhdysvaltojen maatalous-, elintarvike-, ja rakennusmateriaalivientiin. Yksittäisille toimialoille vaikutukset voivat olla suuret, esimerkiksi tuontitullikorotusten alle joutuneesta Yhdysvaltojen soijapaputuotannosta jopa kolmasosa viedään Kiinaan.

Kuvio 3.

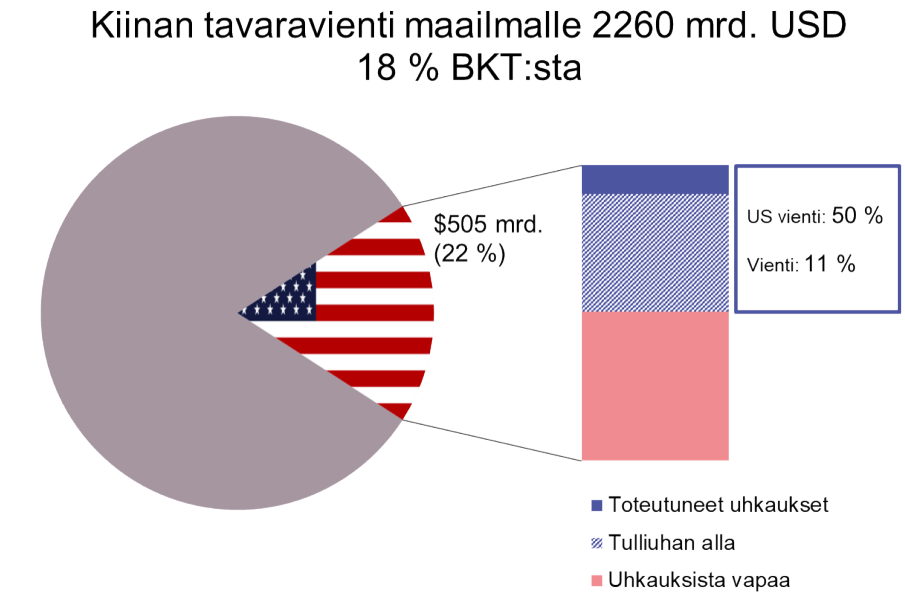

Lähteet: Macrobond ja BOFIT.

27.8.2018
eurojatalous.fi

Vaikka Kiinan kauppataseen ylijäämän osuus BKT:stä on kaikkineen laskenut, kahdenvälisen kauppataseen ylijäämä Yhdysvaltojen kanssa on jatkanut kasvuaan, myös kuluvan vuoden puolella. Kiinan vienti Yhdysvaltoihin on kasvanut nopeammin kuin tuonti. Kiinan Yhdysvaltain-tuonti on kasvanut myös selvästi maan kokonaistuontia hitaammin. Yhdysvallat on näin menettänyt osuuttaan Kiinan markkinoilla ja se on pudonnut Kiinan kannalta viidenneksi suurimmaksi tuontimaaksi. Euroopan unionin ja Etelä-Korean lisäksi Yhdysvaltojen edelle on viimeisen vuoden aikana noussut sekä Taiwan että Japani. Vaikka kahdenvälinen kauppataseen ylijäämä on Yhdysvaltojen kanssa kasvanut, täytyy pitää mielessä ulkomaalaisten yritysten suuri osuus etenkin Yhdysvaltoihin menevästä tuonnista. Jos lisäksi otetaan huomioon palvelukauppa, joka oli viime vuonna Yhdysvalloille noin 40 mrd. dollaria ylijäämäinen, kuva muuttuu entisestään.

Pelkkien kauppavirtojen tarkastelu ei tietenkään kerro koko tarinaa. Kiinalla on maailmantaloudessa kansainvälisen kaupan monipolvisissa tuotantoketjuissa ensisijaisesti vielä kokoojan rooli – OECD arvioi, että Kiinan viennin arvonlisästä kolmasosa on muissa maissa tuotettua. Esimerkiksi kokonaisuudessaan kauppatilastoissa Kiinan vientinä kirjattavassa matkapuhelimessa valtaosa arvonlisästä voi oikeasti olla peräisin Etelä-Koreasta, Taiwanista, Japanista tai vaikka Yhdysvalloista. Tunnetuin esimerkki lienee muutaman vuoden takainen arvio iPhonesta [1]. Kiinasta Yhdysvaltoihin viedyn iPhonen arvonlisästä yli 96 % arvioidaan tuotetun Kiinan ulkopuolella. Valtaosa arvonlisästä on peräisin Japanista (34 %) ja Saksasta (16 %), mutta Yhdysvaltojen oma osuus (5 %) on sekin Kiinan osuutta suurempi. Nykyajan monimutkaiset tuotantoketjut ovatkin suurin syy siihen, miksi erinäisillä kaupan esteillä voi olla hyvin arvaamattomia seurauksia.

Asiasanat

BOFIT, Kiina, maailmankauppa, maailmantalous, vienti, vientimarkkinat, Yhdysvallat